ĐỖ KIÊN CƯỜNG

Học sinh với Thế giới âm nhạc

Các nhạc cụ trong dàn nhạc giao hưởng

1

BỘ KÈN GỖ

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

Học sinh với Thế giới âm nhạc

Các nhạc cụ
trong dàn nhạc giao hưởng

1

BỘ KÈN GỖ

Tác giả : ĐỖ KIÊN CƯỜNG
Hình ảnh: ĐINH GIA TRUNG
ĐỖ KIÊN CƯỜNG
Thiết kế : BÙI NAM
Ảnh bìa : Nghệ sỹ kèn Bassoon
LƯƠNG THĂNG LONG

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

Vị trí các nhạc cụ trong dàn nhạc giao hưởng

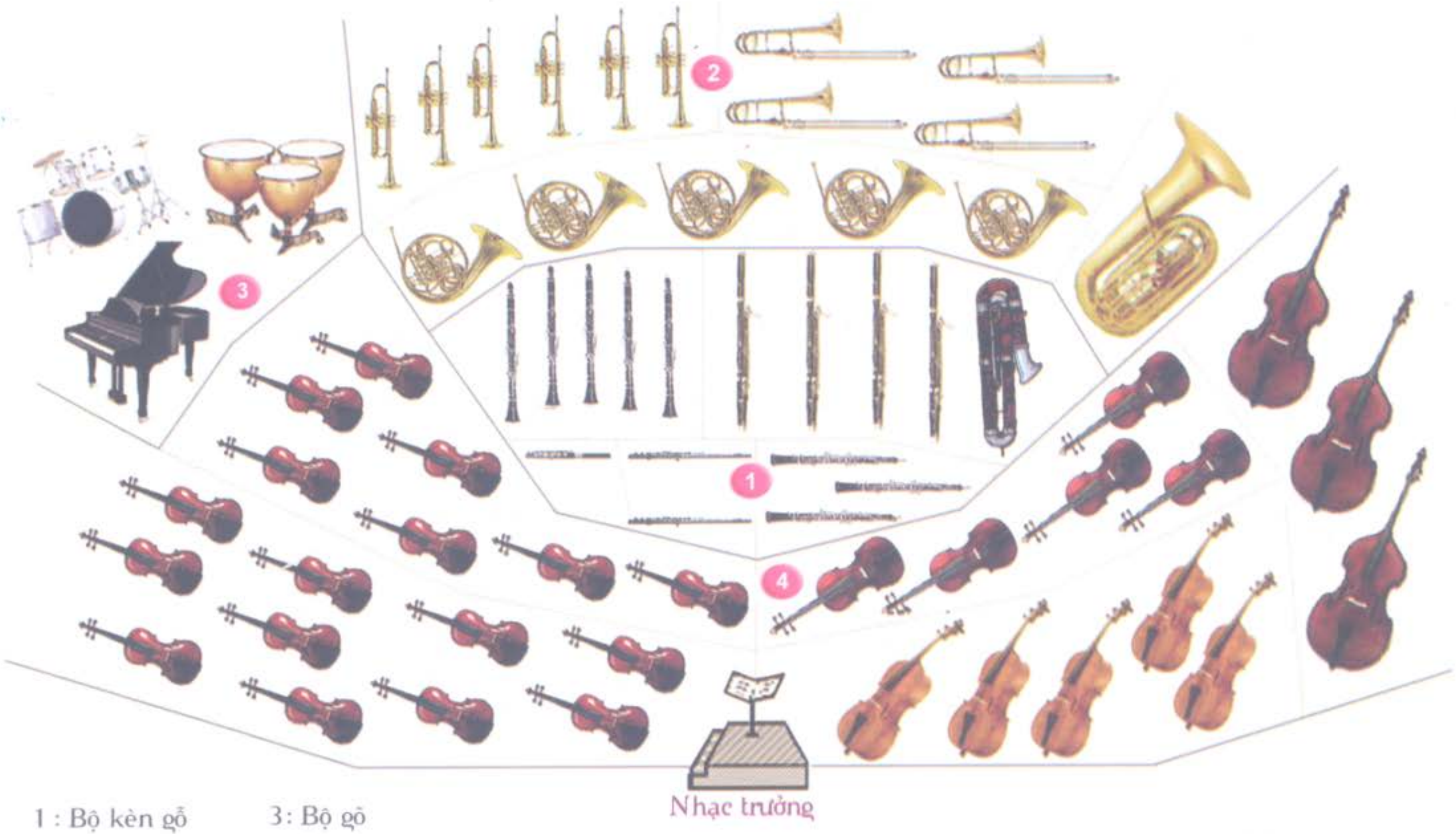

1 : Bộ kèn gỗ
2: Bộ kèn đồng
3: Bộ gõ
4: Bộ dây

Dàn nhạc giao hưởng là gì?

Một dàn nhạc là một nhóm các nghệ sĩ biểu diễn nhạc cụ tập hợp lại với nhau. Dàn nhạc càng đông, càng nhiều loại nhạc cụ khác nhau thì sẽ mang lại cho người nghe âm thanh càng đầy đặn và phong phú.

Trong dàn nhạc thường có người nhạc trưởng, là người có thể điều khiển toàn bộ dàn nhạc thể hiện bản nhạc theo ý của mình. Thông thường một dàn nhạc giao hưởng có nhiều loại nhạc cụ khác nhau bao gồm nhạc cụ bộ kèn gỗ, bộ kèn đồng, bộ gõ và bộ dây.

Người nhạc trưởng đứng ở giữa dàn nhạc và khán giả, mặt hướng vào dàn nhạc và quay lưng về phía khán giả khi chỉ huy dàn nhạc.

Từ trái sang phải: Clarinet Nguyễn Tuấn Lộc, Oboe Nguyễn Tiến Lợi
Flute Võ Văn Trung, Bassoon Nguyễn Ngọc Phương

Sáo Flute

Nhạc cụ thuộc bộ kèn gỗ

Những nhạc cụ thuộc bộ kèn gỗ mà chúng ta thường thấy đó là sáo Flute, sáo Piccolo, kèn Oboe, kèn Clarinet và kèn Bassoon.

Để tạo ra âm thanh, người nghệ sĩ sẽ thổi luồng hơi qua dăm kèn ở đầu kèn. Sự rung của dăm kèn và luồng hơi trong ống kèn tạo ra âm thanh riêng biệt của mỗi loại kèn.

Kèn Oboe và kèn Bassoon dùng dăm kép, kèn Clarinet dùng dăm đơn. Còn sáo Flute, sáo Piccolo thì không cần dăm kèn. Người nghệ sĩ sẽ thổi hơi qua một lỗ ở đầu cây sáo, hay còn gọi là miệng sáo, rồi luồng hơi (luồng gió) va đập vào miệng sáo và tạo ra âm thanh.

Ban đầu các nhạc cụ thuộc bộ kèn gỗ đều được làm từ gỗ. Nhưng ngày nay chúng ta thường thấy cây sáo Flute trong dàn nhạc được chế tạo bằng kim loại để có âm lượng lớn hơn.

Nghệ sĩ sáo Flute Võ Văn Trung

Sáo Flute [floot] & Sáo Piccolo [pikəlou]

Ngày xưa sáo Flute được gọi là sáo Tây và được làm bằng gỗ, nhưng ngày nay hầu hết sáo Flute là bằng kim loại mạ bạc hoặc vàng.

Sáo Flute là nhạc cụ có âm thanh sáng chói linh hoạt nhất trong bộ kèn gỗ của dàn nhạc giao hưởng.

Bên cạnh sáo Flute còn có sáo Piccolo. Âm thanh của sáo Piccolo rất cao và khó thổi nhỏ. Thông thường khi tiếng sáo Piccolo cất lên thì chúng ta sẽ nghe thấy ngay một âm thanh choe chóe bao trùm lên toàn bộ âm thanh của dàn nhạc.

Người thổi sáo Flute, sáo Piccolo ngồi cùng hàng và thường ở phía bên phải của người thổi kèn Oboe.

Chiều dài của sáo Piccolo chỉ bằng 1/3 sáo Flute.

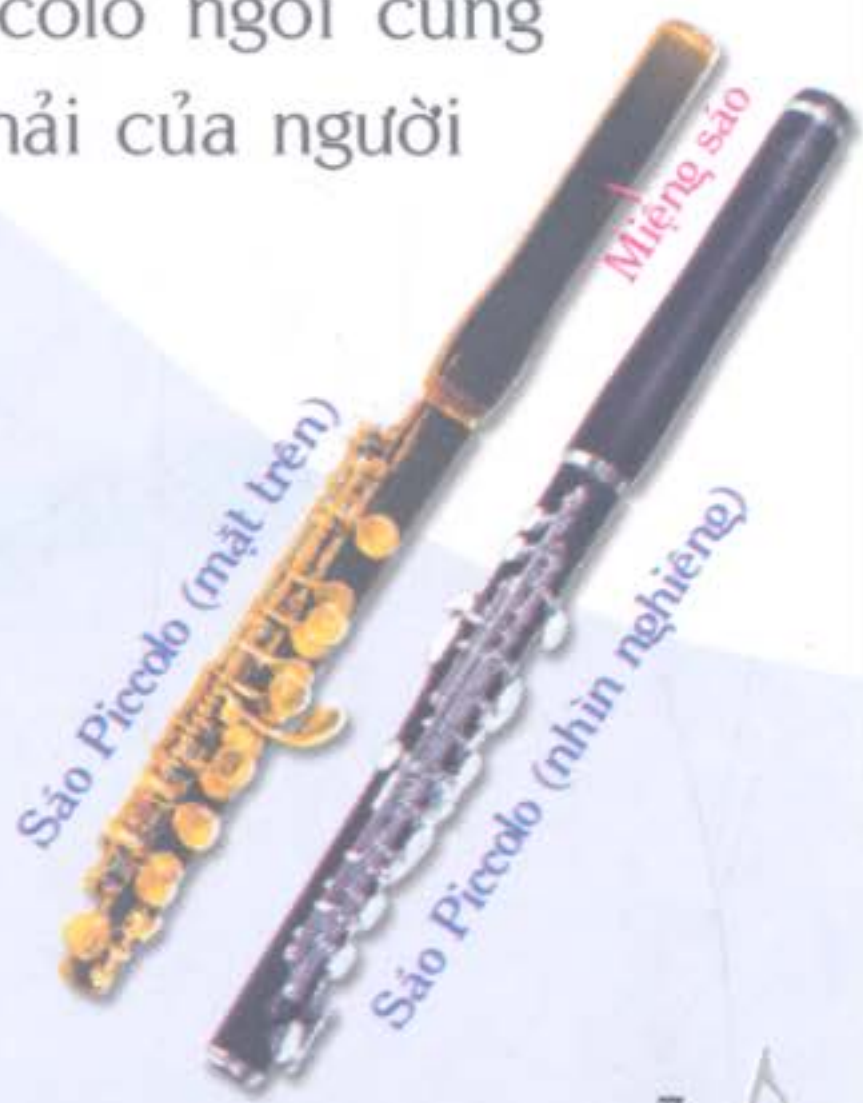

Nghệ sĩ ưu tú kèn Oboe Phạm Ngọc Doanh

Kèn Oboe

Kèn Oboe ['əboʊ] & Kèn English Horn ['inglij'hɔ:n]

Kèn Oboe thường được chế tạo từ một loại gỗ màu đen của Châu Phi.

Ống kèn, hay còn gọi là thân kèn, là một ống gỗ khoan rỗng theo hình nón. Người nghệ sĩ thổi hơi qua một bộ phận ở phần đầu của nhạc cụ là một chiếc dăm kép.

Kèn Oboe ngắn hơn sáo Flute một chút, âm thanh trầm hơn và ấm áp hơn sáo Flute.

Trong dàn nhạc giao hưởng, nghệ sĩ thổi kèn Oboe thường ngồi ngay đối diện với người chỉ huy dàn nhạc. Trước khi dàn nhạc biểu diễn, cả dàn nhạc thường có 1 đến 2 phút lên dây, chỉnh lại âm chuẩn theo kèn Oboe.

Bên cạnh kèn Oboe, đôi khi còn có kèn English Horn hay còn gọi là Cor Anglais hòa tấu cùng trong dàn nhạc. Kèn English Horn cũng thuộc họ kèn Oboe và dùng dăm kép.

Kèn Oboe theo tiếng Anh phát âm là [əboʊ] – tiếng Việt là [ô boa]. Tên của kèn Oboe bắt nguồn từ tiếng Pháp "Hautbois" [ô boa] hay "Hautboy". Haut [ô] nghĩa là "cao", bois [boa] nghĩa là "gỗ", nghĩa là "kèn gỗ cao".

Dăm đơn: Dăm kèn Clarinet

Dăm kép: Dăm kèn Oboe

Dăm kép: Dăm kèn Bassoon

Dăm kèn

Khi thổi kèn Oboe, kèn Clarinet, và kèn Bassoon, phải có dăm kèn thì mới kêu thành tiếng.

Vậy dăm kèn là gì?

Dăm kèn có thể gọi là "lưỡi gà", và khi gió thổi qua thì rung rồi tạo ra âm thanh.

Dăm kèn thường được làm bằng sậy, nhưng cũng có loại bằng tre, bằng nhựa.

Có 2 loại dăm kèn: Dăm đơn và dăm kép.

- Dăm đơn là một miếng sậy mỏng được áp lên miệng kèn.
- Dăm kép là hai miếng sậy được áp lên nhau như hai bàn tay chắp lại.

Nghệ sĩ kèn Bass Clarinet Phú Cường
Nghệ sĩ kèn Clarinet Tuấn Lộc
Kèn Clarinet

Kèn Clarinet [klárrə nèt] & Kèn Bass Clarinet [bæs klárrə nèt]

Kèn Clarinet là loại kèn ống hình trụ nhìn như khúc mía. Kèn sử dụng dăm đơn. Thông thường, kèn Clarinet được làm bằng gỗ màu đen. Kèn Clarinet dài hơn kèn Oboe và có âm sắc trầm hơn.

Vị trí của nghệ sĩ thổi kèn Clarinet trong dàn nhạc thường ở phía sau người thổi sáo Flute.

Kèn Bass Clarinet thuộc gia đình kèn Clarinet, dùng dăm đơn. Hình thù cây kèn ngoằn ngoèo như chữ Z, thường được làm bằng gỗ màu đen. Loa kèn bằng kim loại màu sáng bạc. Tiếng kèn trầm trầm, ấm áp.

Kèn Clarinet còn được làm bằng nhựa để biểu diễn ở trong ban nhạc kèn. Những người mới học thường mua kèn nhựa cho rẻ.

Nghệ sĩ kèn Bassoon Lương Thăng Long
Kèn Bassoon

Kèn Bassoon [bə sóon] & Kèn Contrabassoon [kòntrə bə sóon]

Kèn Bassoon còn được gọi là kèn Fagot và là kèn gỗ dăm kép được sử dụng trong dàn nhạc sớm nhất ngay từ thế kỷ 16. Ống thân kèn được khoan rỗng hình nón. Vì dài quá (khoảng 2,4 m), cho nên kèn được uốn lại thành 2 ống kép, do vậy nó cao khoảng 1,2m.

Thông thường, kèn Bassoon có màu đỏ hoặc nâu đỏ.

Trong dàn nhạc giao hưởng, kèn Bassoon có âm thanh trầm và thường được xếp ngồi cùng hàng với kèn Clarinet và ở đằng sau kèn Oboe.

Bên cạnh kèn Bassoon còn có kèn Contrabassoon, hay còn gọi là Double bassoon, có âm thanh trầm hơn gấp đôi.

Kích thước kèn Contrabassoon là to nhất trong bộ kèn gỗ. Ống kèn Contrabassoon dài 4,9m và người ta uốn cong ống kèn lại làm 4 vòng. Vì kèn rất nặng, nên người biểu diễn phải ngồi khi thổi kèn này.

Câu hỏi củng cố

- Sáo Flute có dăm kèn không?
- Sáo Flute ngắn hơn hay dài hơn kèn Oboe?
- Kèn Oboe thường có màu gì?
- Kèn Clarinet dùng dăm kép hay dăm đơn?
- Kèn Bassoon dài 2,4m hay 4,9m?
- Kẹn nào to nhất trong bộ kèn gỗ?

Nhà xuất bản Trẻ trân trọng cảm ơn các giảng viên, sinh viên, nghệ sỹ của Nhạc viện thành phố Hồ Chí Minh và dàn nhạc Giao hưởng Opera Ballet thành phố Hồ Chí Minh đã ủng hộ để bộ sách này ra đời.

Ngày nay, cái tên "Dàn nhạc giao hưởng" có lẽ không còn xa lạ trong cuộc sống của người Việt Nam. Tuy vậy, không phải ai cũng biết một dàn nhạc giao hưởng thường có bao nhiêu người, có bao nhiêu loại nhạc cụ, vai trò của người nhạc trưởng với dàn nhạc giao hưởng là gì...

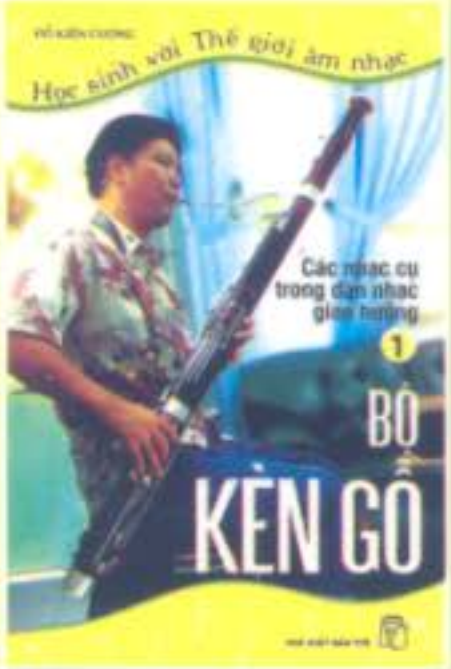

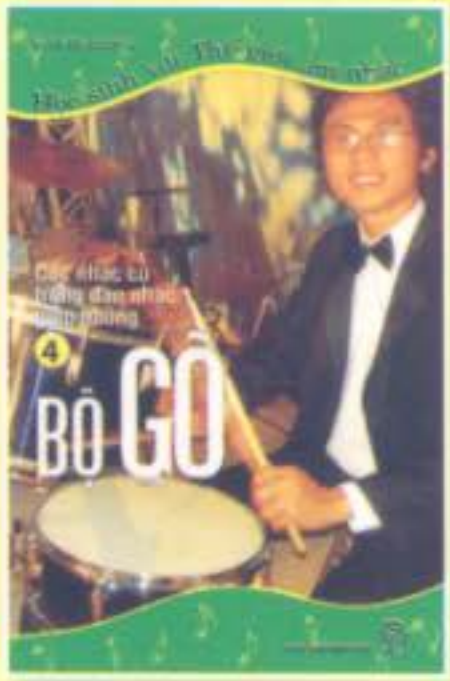

Bộ sách "Các nhạc cụ trong dàn nhạc giao hưởng" sẽ bồi đắp vào nền tảng tri thức văn hóa của các em học sinh kiến thức quý giá về thể loại âm nhạc cổ điển phương Tây - một thể loại âm nhạc luôn chiếm vị trí quan trọng trên thế giới qua bao thế kỷ cho đến ngày nay, và trong cả tương lai.

Hình ảnh minh họa trong bộ sách chính là những giảng viên, sinh viên, nghệ sỹ cùng các nhạc cụ của Nhạc viện thành phố Hồ Chí Minh và Dàn nhạc Giao hưởng Opera Ballet thành phố Hồ Chí Minh.

Chịu trách nhiệm xuất bản:
TS. QUÁCH THU NGUYỆT
Biên tập : LY HOÀNG LY
Hình ảnh: ĐỖ KIÊN CƯỜNG
ĐINH GIA TRUNG
Bìa & trình bày: BÙI NAM

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ
161B Lý Chính Thắng, Q.3, Tp. Hồ Chí Minh
ĐT: 9316289 - 9316211- 8465596
Fax: 08.8437450
E-mail: nxbtre@hcm.vnn.vn
Website: http://www.nxbtre.com.vn

CHI NHÁNH NHÀ XUẤT BẢN TRẺ TẠI HÀ NỘI
Số 20 ngõ 91 Nguyễn Chí
Q. Đống Đa, Hà Nội
ĐT : (04)7734544
Fax : (04)7734544
E-mail: vanphongnxbtre@hn.vnn.vn

¥650 193

Khổ 16x24cm. Số: 55-2008/CXB/259-187/Tre. Quyết định xuất bản số: 272A/QĐ-Tre, ngày 27 tháng 02 năm 2008. In 5.000 cuốn, tại Xí nghiệp In Nguyễn Minh Hoàng. Địa chỉ: 100 Lê Đại Hành, P.7, Q.11, TP.HCM. ĐT: 8555812. In xong và nộp lưu chiểu tháng 03 năm 2008.

HS & TG âm nhạc kèn gỗ
8 934974 073055
Giá : 8.500 đ